

**MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SIMPOZIJ
O NAŠEM TEOLOGU IVANU STOJKOVIĆU DE RAGUSIO
(1390/95—1443) U DUBROVNIKU OD 26. DO 28. SVIBNJA 1983.**

Adalbert REBIĆ

Hrvatska dominikanska provincija, zajedno s Institutom za crkvenu povijest Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu i s „Kršćanskom sadašnjosti” iz Zagreba organizirala je međunarodni simpozij na uspomenu člana svoje zajednice hrvatskog teologa IVANA STOJKOVIĆA de Ragusio prigodom 550. godišnjice njegova djela TRACTATUS DE ECCLESIA, prvog traktata o Crkvi uopće.

Tom prigodom su Hrvatska dominikanska provincija i „Kršćanska sadašnjost” zajedno izdali „editio princeps” najvažnijeg Stojkovićevo djela *Tractatus de Ecclesia*. Dubrovčanin Ivan Stojković bijaše vrlo utjecajna osoba u povijesti Crkve (pa i općenito) u prvoj polovici 15. stoljeća. Bijaše profesor na Pariškom Sveučilištu i predstavnik istog Sveučilišta kod pape Martina V, proslavljeni govornik i dinamički animator na Bazelskom koncilu, čovjek izvanredno visoke izobrazbe i sposoban diplomata. Uspio je pokrenuti Istočnjake za ideju sjedinjenja i dovesti ih na sabor u Firenci. Imao je izvanrednu veliku ulogu u događajima bazelskog koncila i oko njega. Bijaše to vrlo nemirno vrijeme, vrijeme rascjepa i šizmi. U to vrijeme Ivan Stojković je naglašavao načela mira i jedinstva sveg kršćanskog svijeta. Upravo zato odlazi u Carigrad da bi organizirao ekumenski sabor. Tražio je načine kako bi „integrirao u katoličku Crkvu bosanske kristijane”. Nastojao je naći rješenje husitskom problemu itd. Njegovo znanstveno i općekulturno zanimanje bijaše vrlo opsežno, sve od biblijske hermeneutike do poznavanja Islama koji je u to vrijeme prijetio Evropi. Među ostalim stvorio je vrlo bogatu biblioteku s mnogim vrlo značajnim rukopisima koji su dobro došli humanistima 16. stoljeća.

Simpozij se održavao u prostorijama Dominikanskog samostana u Dubrovniku u kojem je započeo Ivan Stojković de Ragusio svoj redovnički život i svoje studije. Simpozij je svečano otvorio provincijal Hrvatske dominikanske provincije o. Marinko ZADRO. On je ukratko obrazložio održavanje simpozija i pozdravio sve prisutne i odsutne crkvene i građanske predstavnike. Simpoziju su prisustvovali predstavnici mnogih istaknutih i značajnih naših kulturnih ustanova.

Radu simpozija predsjedovao je dr. Adalbert REBIĆ, docent katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu. Predsjedavatelj je pozvao goste da u svoje ime ili ime ustanove koju predstavljaju izreknu svoje pozdrave. Poslije toga slijedila su predavanja.

Na simpoziju je održano osam predavanja. Prvi su predavači pokušali ocrtati vrijeme u kojem je Stojković živio, drugi samu njegovu osobu i značenje a treći su prikazali njegova djela i najvažnije ideje koje su u tim djelima prisutne.

Tako je dr. Tomislav RAUKAR, profesor hrvatske povijesti na Sveučilištu u Zagrebu, prikazao *društveni razvoj u Hrvatskoj u XV. stoljeću*. Dr. Josip LUČIĆ, znanstveni savjetnik Instituta za hrvatsku povijest u Zagrebu, osvjetlio je *ekonomsko-političke prilike Dubrovnika u Stojkovićevo vrijeme*, a prof. Miljenko FORETIĆ, profesor na Institutu JAZU za hrvatsku povijest u Dubrovniku ocrtao je *kulturno-znanstvene prilike Dubrovnika u XV. stoljeću*.

Slijedila su predavanja u kojima su predavači pokušali oslikati Stojkovićev lik i prikazati ulogu koju je on vršio u svoje vrijeme. Najprije je prof. Ivica TOMLJENVIĆ, OP, profesor na Institutu za crkvenu povijest pri Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, iznio *priloge za Stojkovićevu biografiju*. Potom je dominikanac Guy BEDOUELLE, profesor crkvene povijesti Teološkog fakulteta Sveučilišta u Fribourgu (Švicarska), na francuskom jeziku govorio o *značenju Ivana Stojkovića za onaj trenutak povijesti Crkve*. On je u predavanju pokazao kako je Stojković kao čovjek Crkve bio kontestiran, kao teolog premalo zapažen, a kao humanista vrlo proslavljen i poštivan. Franjevac o. dr. Ante BILOKAPIĆ, iz Zadra, iznio je što su sve *napisali Hrvati o Ivanu Stojkoviću*. Predavanje dr. Alojza KRCHNAKA (SR Njemačka) o *godini nastanka traktata DE ECCLESIA* ukratko je iznio prof. dr. Bonaventura DUDA, budući da dotični predavač nije mogao doći na simpozij u Dubrovnik. Dominikanac o. dr. Mato LUKAČ, znanstveni istraživač u Comportement humaine Sveučilišta u Genevi (Švicarska) iznio je svoja *psihološka zapažanja u vezi s bibliotekom i osobom Ivana Stojkovića*.

Uvečer prvog dana simpozija svečano je javnosti predstavljena tek iz tiska izišla Stojkovićeva knjiga TRACTATUS DE ECCLESIA, „editio princeps”. Knjiga je tiskana u suradnji Hrvatskih dominikanaca i „Kršćanske sadašnjosti” iz Zagreba, i to u nizu *Croatica christiana – fontes* kao 1. svezak. Knjigu su javnosti predstavili o. Marinko ZADRO OP, provincijal hrvatskih dominikanaca, i prof. dr. Tomislav ŠAGI–BUNIĆ, predsjednik TD „Kršćanska sadašnjost”. Poslije njih je dr. Franjo ŠANJEK, koji je vodio pripreme na izdavanju Stojkovićevog djela, govorio o znanstvenoj metodi kojom su se priređivači ovog djela služili za objavljivanje djela. Kritičku recenziju teksta s bilješkama pripremili su Alois KRCHŇÁK, Franjo ŠANJEK i Marijan BIŠKUP. Uvod u TRACTATUS DE ECCLESIA napisali su T. ŠAGI–BUNIĆ, B. DUDA i F. ŠANJEK.

Drugi dan simpozija, 27. svibnja, bio je posvećen osobi i djelu Ivana Stojkovića de Ragusio. Održana su slijedeća predavanja. Dominikanac M. H. VICAIRE, umirovljeni profesor crkvene povijesti na Sveučilištu u Fribourgu (Švicarska) izložio je prisutnima *ulogu koju su imali dominikanci na crkvenom saboru u vrijeme Ivana Stojkovića*. Osvijetlio je ulogu nekih dominikanaca, među inima i ulogu Ivana de Ragusio, u vezi s nastojanjem oko sjedinjenja i obnove Crkve. Prof. dr. Yve CONGAR, OP, protumačio je *ulogu i mjesto Ivana Stojkovića u povijesti ekleziologije*. Zbog bolesti nije mogao prisustvovati simpoziju pa je njegovo predavanje na francuskom jeziku prisutnima pročitao o. Bedouelle. Prof. o. dr. Bonaventura DUDA, OFM, iz Zagreba, iznio je u svom predavanju *hermeneutska pravila* koja je izradio i njima se u tumačanju biblijskih tekstova služio Ivan Stojković. Dr. Aldo STARIĆ, asistent na Bogoslovnom fakultetu, obradio je u svom predavanju *glavne elemente Stojkovićeve ekleziologije*. Prof. dr. Amedeo MOLNAR, profesor na Evangeličkom teološkom fakultetu u Pragu (ČSSR) prikazao je Stojkovićevo *interpretiranje husitske misli*, a prof. dr. Werner KRÄMER, profesor socijalne etike na Sveučilištu u Dortmundu (SR Njemačka), prikazao je Stojkovićevo zalaganje za obnovu crkvenih struktura. Prof. dr. Josef SIEGWART, profesor crkvene povijesti na Teološkom fakultetu Sveučilišta u Fribourgu (Švicarska), prikazao je *Stojkovićevu ulogu na sinodi u Paviji i u Sijeni*. Poslijepodnevni rad završio je predavanjem prof. dr. Tomislava ŠAGI–BUNIĆA, profesora patologije i kršćanske književ-

nosti i koncilskog teologa kardinala Šepera. On je govorio o *euharistiji i Crkvi u Stojkovićevo djelu „De communione sub ultraque specie”*.

Uveče su prisutni slušali koncert, misu Schubertovu, što su ga priredili dionici Dubrovačkog glazbenog zbora pod vodstvom dirigenta PAPANDOPULA.

Treći dan simpozija, 28. svibnja, najprije je dr. Josip TURČINOVIĆ, profesor ekumen-ske teologije na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu i direktor „Kršćanske sadašnjosti”, govorio o *Stojkovićevoj crkvenoj misiji u Carigradu i njegovoj viziji jedinstvene kršćan-ske Evrope*. Potom se razvila rasprava. Raspravljalo se o temama koje je nametnuo sim-pozij. S jedne strane, dominirale su teme o vrednovanju Stojkovićevo djela, a s druge strane, teme o dilemama onog vremena i o pokušajima njihovih rješavanja, kao što su npr. problem izbora između anarhije i tiranije (kako izići iz te dileme) kako u društve-nim tako i u crkvenim događanjima. U ovom sklopu istaknuta je sadržajniija definicija koncilijarizma, koji je vrlo kompleksna pojava. Bilo je i papa i papalista koji su podrža-vali „koncilijarističke” teze, kao što je bilo, obrnuto, i koncilijarista koji su vidjeli izlaz u što čvršćem papinstvu. Postavljeno je i pitanje u kojoj je mjeri Stojković ujedno i hu-manist. Diskusija je bila vrlo stručna i plodna.

Sudionici simpozija – bilo ih je oko četrdeset i pet – izrazili su svoje zadovoljstvo s obzirom na kvalitetu simpozija. Bio je jedan od rijetkih simpozija te vrste. Predavači su u svojim predavanjima iznijeli niz vrlo zanimljivih kulturno–društveno–ekonomsko––političkih elemenata života Dubrovnika u XV. stoljeću (Raukar, Lučić i Foretić), is-pitali crkvene okolnosti koje su znatno utjecale na duh i djelo Ivana Stojkovića (Be-douelle, Vicaire i Congar) i obradili Stojkovićevo djelo TRACTATUS DE ECCLESIA i njegovo značenje u povijesti katoličke ekleziologije (Duda, Starić, Molnar, Krämer, Siegwart) i još neke druge njegove spise (Šagi–Bunić).

Nadamo se da ćemo uskoro dobiti u ruke Zbornik tih radova da bi preko takvog Zbor-nika i drugi mogli biti dionici ovog bogatstva spoznanja o osobi i djelu Ivana Stojkovi-ća, jednog od najvećih naših teologa u povijesti kršćanstva.

Treba istaknuti da je među prisutnima (svi po redu znanstvenici – ponajviše teolozi) bilo deset stručnjaka teoloških i povijesnih znanosti iz *inozemstva* i nekoliko stručnja-ka hrvatske povijesti s naših građanskih ustanova (Fakulteti i Akademija JAZU). Tako je simpozij uspio imati međunarodni i strogo znanstveni karakter. Samo je poželjeti da takvih simpozija bude više u našoj crkvenoj sredini, ovdje u Hrvatskoj.